

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансового менеджменту,
протокол № _____ від «___» _____ 2020 р.
Зав. кафедри _____ проф. Ситник Н.С.
(підпис)

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА І
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИКОНАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ»**

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

спеціалізація: _____
(найменування спеціалізації)

освітній ступінь: бакалавр

Укладач:
Петик Л.О.,
доцент кафедри
фінансового менеджменту,
к.е.н., доцент

ЛЬВІВ 2020

Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх проведення з навчальної дисципліни «Публічні фінанси» за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Львів, ЛНУ ФУФБ, 2020. – 30 с.

Розробник:

Петик Л.О., доцент кафедри фінансового менеджменту, к.е.н., доцент

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фінансового менеджменту (протокол № 6 від 09 січня 2020 року) як Завдання для самостійної роботи студента і методичні рекомендації щодо їх проведення з навчальної дисципліни «Публічні фінанси» за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Метою СРС є активізація засвоєних знань, розвиток умінь та набуття навичок з навчальної дисципліни «Публічні фінанси» для подальшого їх використання на практиці.

При вивченні навчальної дисципліни самостійна робота здійснюється в основному в позаурочний час при виконанні завдань, зміст яких наведений нижче.

Перший вид СРС реалізується у формі обов'язкових аудиторних занять та індивідуальних консультацій. У цьому випадку діяльність викладача носить спрямовуючий, консультативний і контролюючий характер.

Другий вид СРС – вивчення теоретичних і практичних питань з використанням навчально-методичної літератури, законодавчих, інструктивних та нормативних матеріалів в позаурочний час і своєчасне здавання викладачу виконаних завдань.

Позааудиторна робота включає наступні етапи:

- теоретичний, який передбачає самостійне опрацювання текстів лекцій, конспектування відповідного матеріалу тощо;
- науково-дослідний – підготовка та участь студентів у наукових семінарах, студентських конференціях, підготовка до виконання дипломного проекту.

СРС може носити пошуковий, дослідницький характер, що стимулює творчу наукову роботу.

При виконанні СРС необхідно дотримуватися наступних правил:

Перед виконанням теоретичного завдання рекомендується скласти його план або виконувати за планом, запропонованим викладачем. При цьому дозволяється прикладати інформацію з актуальних питань, що стосуються бюджетної системи України, використану з періодичних видань.

Після перевірки кожного завдання викладачем студент зобов'язаний виправити допущені помилки і усунути інші можливі недоліки.

Виконання всіх видів передбаченої цими вказівками самостійної роботи є необхідною передумовою допуску студента до екзамену з навчальної дисципліни.

Основна форма контролю СРС з навчальної дисципліни «Публічні фінанси» – перевірка отриманих знань студента шляхом усного або письмового опитування на семінарських заняттях.

РОЗДІЛ 2. ГРАФІК ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№ розділу, теми	Назва розділу, теми	Кількість годин СРС	Форма контролю	Термін виконання СРС
Тема 1.	Публічні фінанси як складова фінансової системи	1	СЗ, залік	1 тиждень
Тема 2.	Державна фінансова політика та механізм її реалізації	1		1 тиждень
Тема 3.	Організаційні основи управління публічними фінансами	1		2 тиждень
Тема 4.	Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів	1		2 тиждень
Тема 5.	Публічні доходи та публічні видатки	1		3 тиждень
Тема 6.	Податки та податкова система	1		4 тиждень
Тема 7.	Бюджет і бюджетна система	1		5 тиждень
Тема 8.	Державний бюджет України	1		6 тиждень
Тема 9.	Місцеві бюджети України	1		7 тиждень
Тема 10.	Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	1		8 тиждень
Тема 11.	Державний кредит і державний борг	1		9 тиждень
Разом годин самостійної роботи студента		11		

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇЇ ВИКОНАННЯ

САМОСТІЙНА РОБОТА № 1

ТЕМА: «Публічні фінанси як складова фінансової системи»

Методичні вказівки до вивчення теми

В процесі самостійного вивчення зазначеної теми слід звернути увагу на наступні питання.

Фінанси прийнято поділяти на фінанси державної влади та місцевого самоврядування, фінанси суб'єктів господарювання та міжнародні фінанси. У фінансовій системі держави виокремлюються дві основні підсистеми:

- підсистема публічних фінансів;
- підсистема приватних фінансів.

Кожна з підсистем має окремі ланки, що характеризуються фінансовими відносинами, яким притаманні специфічні особливості і які виникають у процесі утворення, розподілу, управління, використання та перерозподілу публічних і приватних фондів коштів.

Склад публічних фінансів визначається у Законі України «Про відкритість використання публічних коштів», згідно з яким до публічних коштів належать: кошти державного бюджету України та місцевих бюджетів, кредитні ресурси, надані під державні та місцеві гарантії, кошти Нацбанку та інших держбанків, державних цільових коштів, Пенсійного фонду та фондів загальнообов'язкового соціального страхування, а також кошти суб'єктів господарювання державної та комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності.

Публічні фінанси - це суспільні відносини, які виникають у процесі утворення, розподілу, управління, використання та перерозподілу фондів коштів держави, органів місцевого самоврядування та інших публічних фондів коштів, за рахунок яких задовольняються суспільні інтереси, та такі, що визнані державою або органами місцевого самоврядування, незалежно від форми власності таких фондів.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Основні ланки сучасної системи публічних фінансів України
2. Вплив публічних фінансів на розвиток суспільного виробництва
3. Роль публічних фінансів у регулюванні вартісних пропорцій національної економіки, галузевої й територіальної структури суспільного виробництва
4. Особливості фінансів підприємств державного сектора
5. Організація фінансів підприємств комунальної власності

Основна література: 5, 9, 12, 18, 22, 29-29, 31-33, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 46-48, 50, 56, 57, 60, 63, 65

Додаткова література: 2, 3, 6-8, 11-13, 15, 17, 18, 21, 24, 26, 28

Питання для самоконтролю:

1. Зміст категорії фінанси
2. Зміст категорії публічні фінанси
3. Зміст категорії фінансова система
4. Принципи побудови фінансової системи
5. Основні структурні елементи фінансової системи України
6. Зміст категорії публічний фонд
7. Основні функції публічних фінансів
8. Основні ланки сучасної системи публічних фінансів України

САМОСТІЙНА РОБОТА № 2

ТЕМА: «Державна фінансова політика та механізм її реалізації»

Методичні вказівки до вивчення теми

Сутність фінансової політики виявляється у поєднанні конкретних цілей та певних засобів, завдяки яким вирішуються поставлені завдання.

Цілі фінансової політики зумовлені потребами розвитку економіки і досягненням високого рівня індивідуального й суспільного добробуту.

Пріоритетним напрямом фінансової політики є забезпечення економічного зростання в державі через механізми фінансового впливу на попит і пропозицію, споживання, заощадження та інвестиції. Фінансова політика неодмінно має конкретне спрямування, а її реалізація завжди пов'язана зі знаходженням компромісу між відповідними потребами і реальними можливостями.

Основною метою фінансової політики є підвищення рівня суспільного добробуту завдяки оптимальному розподілу ВВП між галузями національної економіки, соціальними групами населення та окремими територіями.

Головне завдання фінансової політики держави полягає у забезпеченні реалізації тієї або іншої державної програми необхідними фінансовими ресурсами. Відтак державна фінансова політика сприяє вирішенню таких стратегічних завдань:

- формування максимально можливого обсягу фінансових ресурсів, які надходять у розпорядження держави;
- забезпечення раціонального розподілу фінансових ресурсів між галузями економіки та регіонами;
- концентрація фінансових ресурсів на найважливіших напрямках економічного і соціального розвитку;
- створення ефективної системи управління фінансами держави та інших суб'єктів економічних відносин.

Отже, фінансова політика держави - це сукупність державних заходів у сфері фінансової діяльності, спрямованих на мобілізацію фінансових ресурсів, їх розподіл і використання для виконання державою її функцій.

Основними складовими фінансової політики держави є:

- фінансова політика (яка, в свою чергу, поділяється на податкову і бюджетну);
- грошово-кредитна (монетарна) політика;
- митна політика;
- боргова політика;
- інвестиційна політика.

Крім перелічених вище самостійних складових, фінансова політика поєднує певні напрями державної діяльності у галузі страхування, соціальній сфері, сфері фінансового ринку та ін.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Фінансова стратегія і фінансова тактика
2. Типи регулювання фінансів
3. Моделі фінансових відносин у суспільстві: переваги та недоліки (моделі ринкової та адміністративної економіки; американська, східноєвропейська та скандинавська модель)
4. Зміст фінансового механізму

Основна література: 5, 9, 12, 18, 22, 29-29, 31-33, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 46-48, 50, 56, 57, 60, 63, 65

Додаткова література: 2, 3, 6-8, 11-13, 15, 17, 18, 21, 24, 26, 28

Питання для самоконтролю:

1. Зміст категорії фінансова політика
2. Зміст категорії фінансовий механізм
3. Основні складові фінансової політики
4. Завдання фінансової політики
5. Фінансова стратегія і фінансова тактика
6. Основні складові фінансового механізму
7. Типи фінансової політики

САМОСТІЙНА РОБОТА № 3

ТЕМА: «Організаційні основи управління публічними фінансами»

Методичні вказівки до вивчення теми

У процесі самостійного вивчення зазначеної теми слід звернути увагу на наступні питання. Система публічних фінансів має забезпечити раціональне розміщення та ефективне використання державних коштів. Технологія управління публічними фінансами як вид технології державного управління являє собою механізм реалізації управлінських функцій держави у сфері державних і місцевих фінансів, який виступає способом впливу держави на рух фінансових потоків і має на меті оптимізацію системи органів, що управляють фінансами та раціоналізацію міжбюджетних відносин.

Основною функцією технології державного управління є забезпечення функціонального взаємозв'язку процесу управління з конкретними управлінськими технологіями, які безпосередньо сприяють реалізації таких функцій як планування, організація, мотивація, контроль, новація, маркетинг, розвиток людських ресурсів.

Соціальний ефект державного управління публічними фінансами виявляється в тому, що в результаті діяльності фінансових структур забезпечується збалансованість фінансової системи держави, підвищується якість управлінських послуг і довіра до органів публічної влади. Збалансованість фінансової системи – оптимальне поєднання регулятивних важелів впливу держави на забезпечення виконання програмних фінансових заходів із пошуком раціональних шляхів реалізації планів економічного розвитку на всіх рівнях.

Ефективна технологія управління публічними фінансами має оптимізувати процес управління, раціоналізувати структуру та методи державно-управлінської системи. Оптимальність технології управління публічними фінансами, у свою чергу, забезпечується організаційною стабільністю, яка є необхідною умовою ефективного функціонування інститутів держави як структурних елементів системи.

Технологія управління публічними фінансами як механізм оптимізації моделі інституцій, що управляють фінансами, має такі основні завдання: модернізувати організаційну та інституційну структури управління публічними фінансами; забезпечити оптимальне поєднання загальнодержавного та регіонального управління; забезпечити збалансованість фінансової системи держави; створити стратегію раціоналізації міжбюджетних відносин; забезпечити публічність процесу управління фінансами держави та територіальних громад.

Фінансова система визначається як сукупність окремих сфер і ланок фінансових відносин, що мають особливості у створенні та використанні фондів фінансових ресурсів, а також фінансових органів й інститутів, які здійснюють управління грошовими потоками. Тому фінансова система розглядається з двох сторін: за внутрішньою будовою та за організаційною структурою.

За внутрішньою будовою фінансова система являє собою сукупність відносно відособлених взаємозв'язаних сфер і ланок фінансових відносин, які відображають специфічні форми й методи розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту.

В основі побудови фінансової системи України лежать такі принципи:

- принцип розподілу фінансових ресурсів на централізовані і децентралізовані;
- принцип самостійності (кожна ланка фінансової системи є самостійною і відмінною від іншої);
- принцип єдності (ланки фінансової системи тісно зв'язані між собою за допомогою системи фінансових відносин у зв'язку з розподілом і перерозподілом фінансових ресурсів);
- принцип функціонального призначення ланок фінансової системи; адміністративно-територіальний принцип.

При вивченні цієї теми потрібно розглянути кожну ланку фінансової системи як самостійний елемент, оскільки окремі складові фінансової системи мають конкретне функціональне призначення в обслуговуванні відтворювальних процесів в економіці.

За організаційною структурою фінансова система являє собою сукупність фінансових органів і інститутів, які здійснюють управління грошовими потоками. Управління фінансовими потоками забезпечується фінансовим апаратом. Фінансовий апарат - це сукупність фінансових установ, на які покладено управління фінансовою системою держави.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Принципи, на яких базується управління публічними фінансами
2. Права і обов'язки Міністерства фінансів, його структурних підрозділів у регіонах у сфері управління фінансами.
3. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері публічних фінансів.
4. Сутність, форми та методи фінансового контролю

Джерела літератури

Основна література: 1-12, 15, 18-23, 27, 31, 35, 38, 41, 43-47, 51-53, 58, 61, 64, 66

Додаткова література: 2-4, 7, 9-11, 14, 15, 17-22, 25, 31

Питання для самоконтролю:

1. Об'єкт управління публічними фінансами
2. Суб'єкти управління публічними фінансами
3. Основні форми фінансового впливу
4. Основні методи фінансового впливу
5. Інструменти фінансового впливу
6. Принципи, на яких базується управління публічними фінансами
7. Функції фінансового апарату
8. Складові організаційної структури фінансової системи України

САМОСТІЙНА РОБОТА № 4

ТЕМА: «Нормативно-правові засади функціонування публічних фінансів»

Методичні вказівки до вивчення теми

Під нормативним актом управління публічними фінансами слід розуміти офіційний письмовий документ, який прийнято суб'єктом управління публічними фінансами у результаті нормотворення, який спрямовано на врегулювання процесу планомірного утворення, розподілу та використання публічних грошових фондів, який містить норми права, має неперсоніфікований характер і розрахований на неодноразове застосування. Видами нормативних актів у сфері управління публічними фінансами України за суб'єктами, що їх видали, є: 1) акти Кабінету Міністрів України; 2) нормативні акти міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; 3) нормативні акти місцевих державних адміністрацій; 4) нормативні акти органів публічного управління, яких не віднесено до органів виконавчої

влади; 5) нормативні акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування; 6) локальні нормативні акти.

Видами нормативних актів у сфері управління публічними фінансами України за суб'єктами, що їх видали, є:

1. Акти Кабінету Міністрів України. Уряд України як вищий орган у системі органів виконавчої влади у межах своєї компетенції на основі і на виконання Конституції та законів України видає постанови і розпорядження, обов'язкові до виконання. Акти КМУ нормативного характеру видаються у формі постанов, а акти КМУ з організаційно-розпорядчих та інших поточних питань – у формі розпоряджень країни».

2. Нормативні акти міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Міністри та керівники інших центральних органів виконавчої влади у межах компетенції очолюваних ними органів у відповідній сфері управління видають нормативні акти у формі наказів. Межі правотворчої компетенції центральних органів виконавчої влади конкретизуються у положеннях про окремі міністерства. Міністерство видає накази, організовує і контролює їх виконання. Наказами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади затверджуються такі документи: – інструкції – акти, що видаються з метою роз'яснення порядку застосування норм права або з метою встановлення методичних правил і способів виконання певних операцій; – положення – систематизований (зведений) нормативний акт, яким визначаються структура, завдання, компетенція або організація діяльності певних суб'єктів права; – правила – акти, що закріплюють порядок організації та здійснення певного виду діяльності; – порядки – акти, у яких закріплюють розташування елементів у певній послідовності; – методичні рекомендації – акти, що містять комплекс коротких і чітко сформульованих пропозицій і вказівок, що сприяють впровадженню в практику найбільш ефективних методів і форм управління. Методичні рекомендації розробляються на основі вивчення або узагальнення практичного досвіду; – переліки – акти, що містять певну послідовність однорідних об'єктів. Акти цієї групи часто називають відомчими, які, у свою чергу, поділяються на внутрішні та зовнішні.

3. Нормативні акти місцевих державних адміністрацій. Голови адміністрацій вправі видавати розпорядження, які можуть стосуватися фінансових питань. Наприклад, щодо цільової одноразової допомоги малозабезпеченим верствам населення.

4. Нормативні акти органів публічного управління, яких не віднесено до органів виконавчої влади. осіб місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування у межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

5. Нормативні акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Згідно зі ст. 140 Конституції України місцеве самоврядування в Україні здійснюється через сільські, селищні, міські ради та їхні виконавчі органи. Органи місцевого самоврядування у межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

6. Локальні нормативні акти – це акти, які приймаються керівниками підприємств, установ, організацій у межах наданих їм повноважень з метою регулювання службової і трудової діяльності. Правила управління публічними фінансами, як правило, визначаються на рівні органів публічної влади, однак із процесами децентралізації можуть бути встановлені керівникам установ права видавати накази і розпорядження, якими можуть затверджуватися положення та правила, наприклад, стосовно внутрішнього фінансового контролю.

При вивченні цієї теми студента слід також звернути увагу на конституційно-правову доктрину публічних фінансів моделі соціально-інструментальної демократичної сучасної конструкції, згідно з якою конструкція «суспільне багатство», застосована до публічних фінансів, є визначеною в Конституції України мірою свободи контрагентів держави в обов'язковому формуванні публічних фінансів.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Вітчизняне фінансове право: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку
2. Закон України про Державний бюджет України на поточний рік
3. Кодекс належної практики по забезпеченню прозорості в бюджетно-податковій сфері МВФ
4. Оптимальна практика із забезпечення прозорості бюджету

Основна література: 1-12, 15, 18-23, 27, 31, 35, 38, 41, 43-47, 51-53, 58, 61, 64, 66

Додаткова література: 2-4, 7, 9-11, 14, 15, 17-22, 25, 31

Питання для самоконтролю:

1. Нормативно-правова база управління публічними фінансами в Україні
2. Акти Кабінету Міністрів України
3. Нормативні акти міністерств та інших центральних органів виконавчої влади
4. Нормативні акти місцевих державних адміністрацій
5. Нормативні акти органів публічного управління, яких не віднесено до органів виконавчої влади
6. Нормативні акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування; б) локальні нормативні акти
7. Міжнародні правові акти у сфері публічних фінансів

САМОСТІЙНА РОБОТА № 5

ТЕМА: «Публічні доходи та публічні видатки»

Методичні вказівки до вивчення теми

Публічні доходи - це частина національного доходу країни, яка відраховується в результаті його розподілу і перерозподілу у власність і розпорядження держави й органів місцевого самоврядування з метою створення централізованих фондів для фінансування їх завдань і функцій.

Державні публічні доходи у вигляді платежів зараховуються до централізованого фонду держави - державного бюджету і централізованих цільових позабюджетних фондів. Частина НД йде у власність і розпорядження місцевих органів самоврядування. При цьому держава - виразник публічних фінансових інтересів, на підставі чинного законодавства у безвідплатному і безеквівалентному порядку мобілізує фінансові ресурси в юридичних і фізичних осіб усіх форм власності, які мають об'єкти оподаткування.

Публічні доходи - отримані у процесі розподілу й перерозподілу НД доходи, що на підставі норм фінансового права скеровані до фондів коштів, які використовуються на задоволення публічного інтересу під час реалізації завдань і функцій держави, муніципальних органів і органів, яким держава дає змогу представляти публічний фінансовий інтерес.

У формуванні доходів держави беруть участь усі ланки фінансової системи, але не всі публічні фонди, які належать до фінансової системи держави, відраховують доходи на формування державного або місцевих бюджетів. Суспільні потреби покриваються не тільки бюджетними доходами, тому поняття публічних доходів держави і муніципальних органів ширше за поняття доходів державного і місцевих бюджетів, які формуються під час перерозподілу НД з метою фінансування державних і місцевих потреб.

Поняття "публічні доходи" не слід розглядати як тотожне поняттю "державні доходи". На відміну від публічних державні доходи включають і ті види доходів, порядок акумуляції яких не регулюється фінансово - правовими нормами та які надходять не лише на користь суб'єкта публічної влади. Публічні доходи – це врегульовані нормами фінансового права доходи до грошових фондів суб'єктів публічної влади, які спрямовуються останніми на реалізацію

завдань і функцій держави, органів місцевого самоврядування та задоволення публічного інтересу.

Публічні доходи – це завжди доходи, призначені для покриття витрат, пов'язаних із задоволенням публічного інтересу. Під публічним інтересом розуміємо концентрований вираз загальносоціальних потреб і устремлінь. Публічний інтерес визначається як визнаний державою і забезпечений правом інтерес соціальної спільноти, задоволення якого є умовою і гарантією її існування і розвитку.

В Україні публічні доходи не обмежуються лише доходами Державного та місцевих бюджетів, оскільки вони зараховуються до фондів будь-якого із суб'єктів публічної влади. До останніх же належать, зокрема, і Пенсійний фонд України, і виконавчі органи фондів соціального страхування. І якщо відповідно до чинного законодавства зазначеним суб'єктам надано право на формування грошових фондів, то й кошти, які будуть надходити до такого фонду (чи то до Пенсійного фонду України, чи до відповідних фондів соціального страхування тощо), слід розглядати як публічні доходи. До публічних фондів зараховуються кошти, що надходять у вигляді обов'язкових платежів; у вигляді платежів, що мають приватноправовий характер; добровільних надходжень. Тобто формування публічних фондів здійснюється з використанням різноманітних методів фінансової діяльності як добровільного, так і обов'язкового.

Система публічних видатків у сучасній Україні включає:

- 1) публічні видатки держави;
- 2) публічні видатки місцевого самоврядування;
- 3) публічні видатки соціального призначення.

Виконання органами місцевого самоврядування делегованих законом повноважень органів державної виконавчої влади привело до появи нового виду публічних видатків – міжбюджетних трансфертів.

При вивченні цієї теми студентам слід звернути увагу на наступні питання: розуміння поняття та складу інституту публічних видатків держави, поняття та складу інституту публічних видатків місцевого самоврядування, виходячи з еволюції системи місцевих видатків, предмет регулювання та специфіку норм, які регулюють розподіл та використання коштів публічних фондів соціального призначення.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Розподіл видатків між ланками бюджетної системи України
2. Призначення публічних видатків
3. Зв'язок функцій держави та публічних видатків
4. Класифікація видатків
5. Поняття та правові засади фінансування державних і місцевих видатків
6. Організація фінансів соціально-культурної сфери

Основна література: 3-12, 17-23, 29, 31, 34, 37, 38, 40, 41, 49, 52, 55, 58-62, 64, 66, 67

Додаткова література: 1, 2, 4, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 19, 20, 22, 29, 30

Питання для самоконтролю:

1. Зміст категорії публічні доходи
2. Джерела формування публічних доходів
3. Основні методи мобілізації публічних доходів
4. Зміст категорії публічні видатки
5. Зміст категорії державне споживання
6. Зміст категорії бюджетне фінансування
7. Ознаки, за якими класифікуються видатки
8. Напрямки використання публічних видатків

САМОСТІЙНА РОБОТА № 6

ТЕМА: «Податки та податкова система»

Методичні вказівки до вивчення теми

В основі процесу формування податкової системи лежить чіткий орієнтир, визначальною базою якого є обсяг бюджетних витрат. Важливою складовою податкової системи є механізм справляння податків.

Структурну побудову податкової системи доцільно розглядати у вигляді сукупності суб'єктів (органи державної та місцевої влади, уповноважені у сфері оподаткування, податкові органи та платники податків), які ілюструють тристоронній характер податкових відносин; об'єктів (у загальному вигляді об'єкт оподаткування – доходи, операції, майно тощо, з якими пов'язано виникнення податкового зобов'язання) та інструментів (усі складові податкового механізму – види податків і зборів, податкові ставки, податкові пільги та ін.).

Поняття «податкова система» у вузькому сенсі це сукупність податків, зборів, мит та інших платежів стягуваних в установленому державою порядку, а в більш широкому сенсі це поняття трактується як: сукупність податків, зборів, мит та інших платежів стягуваних в установленому державою порядку, а також принципів, форм та методів їх встановлення, змінення, відміни, сплати, стягування.

Розкриття економічного змісту податків неможливе без визначення функцій цієї категорії. Функції податку - це вияв сутності податку в дії, спосіб вираження його властивостей.

Основними елементами податку є: суб'єкт податку; об'єкт податку; база оподаткування; джерело податку; ставка податку; одиниця оподаткування (або масштаб вимірювання); норма оподаткування; податковий борг; податкова пільга.

Класифікація податків проводиться за кількома ознаками:

- за формою оподаткування;
- за економічним змістом об'єкта оподаткування;
- залежно від рівня державних структур, які їх встановлюють;
- за способом стягнення.

Податковий кодекс України як спеціальний закон регулює відносини, що виникають у сфері стягнення податків і зборів; визначає вичерпний перелік податків і зборів, що стягуються в Україні та порядок їх адміністрування; платників податків і зборів, їх права та обов'язки; компетенцію контролюючих органів, повноваження та обов'язки їх посадових осіб при здійсненні податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства. Основними структурними елементами, що являють собою всі підсистеми, є прямі податки, непрямі податки, а також інші податки і збори. Податки, згідно зі ст. 8 Податкового кодексу України поділяються на загальнодержавні та місцеві податки і збори.

Податкова політика є складовою економічної політики держави, яка передбачає вирішення актуальних соціально-економічних проблем і завдань у сфері оподаткування.

В залежності від мети розв'язання поставлених завдань, а також регулювання соціально-економічного розвитку країни, виділяють наступні напрями податкової політики: стимулюючий (фіскальна експансія); стримуючий (фіскальна рестрикція).

Дискреційна податкова політика передбачає цілеспрямовану зміну державних видатків, податків з метою зміни обсягу національного виробництва, контролю над інфляцією і прискорення рівня економічного зростання. Недискреційна податкова політика передбачає використання внутрішніх автоматичних стабілізаторів (податків, системи державної допомоги), які діють не залежно від заходів, що вживають органи влади.

Важливою характеристикою податкової політики держави є рівень податкового навантаження (тиску, пресу) на платників податків.

При вивченні цієї теми студентам необхідно також приділити увагу процесу формування податкової системи, який ґрунтується на таких засадах: по-перше, системності,

по-друге, встановлення визначальної бази цієї системи і, по-третє, вихідних принципів. Студентам також слід звернути увагу на питання принципу цілеспрямованого використання податків як фінансових інструментів, впливу динаміки макроекономічних показників розвитку країни на обсяг податкових надходжень, податкової гармонізації у світлі євроінтеграційних процесів.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Сучасна форма непрямого універсального оподаткування
2. Функції та завдання Державної фіскальної служби України
3. Порядок обчислення податку на додану вартість
4. Акцизний податок
5. Мито
6. Податок на прибуток підприємств
7. Податок на доходи фізичних осіб

Основна література: 1, 2, 4, 6-9, 11, 22, 23, 29, 30, 34, 37, 40, 43, 44, 52, 58, 62, 64

Додаткова література: 2, 3, 11, 12, 14-16, 22, 23, 26

Питання для самоконтролю:

1. Основні елементи податкової системи
2. Зміст категорії податки
3. Зміст категорії платник податку
4. База оподаткування
5. Зміст категорії ставка податку
6. Зміст категорії податковий період
7. Базова ставка податку
8. Гранична ставка податку
9. Основні напрямки податкової політики
10. Ознаки, за якими класифікуються податки
11. Прямі податки
12. Непрямі податки
13. Загальнодержавні податки
14. Місцеві податки

САМОСТІЙНА РОБОТА № 7

ТЕМА: «Бюджет і бюджетна система»

Методичні вказівки до вивчення теми

У процесі самостійного вивчення зазначеної теми слід звернути увагу на такі питання. Бюджет держави як економічна категорія. Бюджет як самостійна економічна категорія є формою існування реальних, об'єктивно обумовлених розподільних відносин, які виконують специфічне призначення – задоволення потреб як суспільства в цілому, так і його адміністративно-територіальних структур у фінансових ресурсах. Сутність бюджету, його економічну природу відображають певні економічні відносини. Учасниками цих відносин є держави, суб'єкти господарювання всіх форм власності та населення.

Сутність бюджету реалізується через його функції. Основних функцій є дві - розподільна і контрольна. В економічній літературі називають також і додаткову функцію - забезпечення існування держави.

Необхідно з'ясувати роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність між ВВП і бюджетом. Бюджет відображає участь держави у розподільних відносинах. Права держави у розподілі ВВП ґрунтуються на двох чинниках. По-

перше, на виконанні нею суспільних функцій. По-друге, держава може брати участь у розподілі ВВП і як один із суб'єктів його створення, будучи власником засобів виробництва в межах державного сектору. Участь держави у розподілі ВВП залежить від моделі фінансових відносин у суспільстві. В основі побудови цієї моделі лежать саме роль і місце в ній бюджету.

Необхідно розглянути бюджетну політику як одну із складових фінансової політики держави. Бюджетний механізм: сутність та головні складові. Слід зазначити, що для практичної реалізації бюджетної політики в державі створюється бюджетний механізм, який відображає конкретну спрямованість бюджетних відносин у складній соціально-економічній системі держави. Потрібно зазначити, що бюджетна політика — це органічна складова фінансової політики держави і відповідно бюджетний механізм є складовою фінансового механізму. Бюджетний механізм - сукупність засобів, які застосовує держава з метою організації бюджетних відносин та забезпечення належних умов для економічного і соціального розвитку.

Необхідно розглянути поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. Основи бюджетного устрою: виокремлення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; організація розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; встановлення характеру і форми взаємовідносин між бюджетами.

Бюджетна система - це сукупність усіх бюджетів, які формуються в даній країні відповідно до її бюджетного устрою і адміністративно-територіального поділу. Основами бюджетного устрою, що відбивають напрями та форми вертикальної побудови бюджету, є: виділення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; організація взаємовідносин між різними бюджетами.

За формами руху коштів можливі такі взаємовідносини між бюджетами: бюджетне субсидювання; вилучення коштів; взаємні розрахунки бюджетів; бюджетні позички.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Бюджетна реформа в Україні: напрямки проведення
2. Розподільна та контрольна функції бюджету
3. Правова характеристика бюджету
4. 3. Міжбюджетні відносини в Україні
5. 4. Види міжбюджетних трансфертів
6. 5. Механізм визначення дотацій вирівнювання

Основна література: 1-10, 12, 15, 17-26, 31, 33, 38, 41, 50, 53, 55, 56, 59, 63

Додаткова література: 1, 2, 4, 7, 9, 11, 16-20, 23, 25, 29,30

Питання для самоконтролю:

1. Зміст категорії бюджет
2. Основні ознаки бюджету як економічної категорії
3. Які основні функції виконує бюджет?
4. Бюджетне планування
5. Бюджетний механізм
6. Бюджетна політика
7. Бюджетна централізація ВВП та її об'єктивні межі
8. Взаємозв'язок бюджету з іншими економічними категоріями
9. Основні види бюджетів
10. Наведіть визначення бюджетної системи України та бюджетного устрою
11. Принципи побудови бюджетної системи України

12. Поняття зведеного бюджету України
13. Визначення бюджетної класифікації
14. Основні елементи структури бюджетної класифікації
15. Міжбюджетний трансферт
16. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі
17. Бюджетний дефіцит
18. Джерела фінансування бюджету

САМОСТІЙНА РОБОТА № 8

ТЕМА: «Державний бюджет України»

Методичні вказівки до вивчення теми

Вивчення цієї теми слід починати з поняття бюджету як основного фінансового плану держави, що є відмінним від його сутності як економічної категорії. В Україні бюджет як фінансовий план має певні відмінності від бюджету як економічної категорії, оскільки до нього включаються фонди цільового призначення. Тому для оцінки реальної бюджетної політики необхідно проаналізувати статті доходів і видатків (без цільових фондів). Стан бюджету як фінансового плану характеризується трьома показниками: рівновага доходів і видатків; бюджетний надлишок - перевищення доходів над нормативними видатками; бюджетний дефіцит - перевищення видатків над постійними доходами.

Бюджет може складатися із загального та спеціального фондів. Загальний фонд бюджету включає: 1) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду; 2) всі видатки бюджету за рахунок надходжень до загального фонду бюджету; 3) фінансування загального фонду бюджету.

Спеціальний фонд бюджету включає: 1) бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень; 2) гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету; 3) різницю між доходами і видатками спеціального фонду бюджету.

Розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонди визначається законом про Державний бюджет України. Джерела формування спеціального фонду визначаються виключно законами України. Підставою для рішення відповідної ради про створення спеціального фонду у складі місцевого бюджету може бути виключно закон про Державний бюджет України.

Передача коштів між загальним та спеціальним фондами бюджету дозволяється тільки в межах бюджетних призначень шляхом внесення змін до закону про Державний бюджет України чи рішення відповідної ради.

При опрацюванні теми слід звернути увагу на таких питаннях. Склад і структура дохідної і видаткової частин бюджету, фактори, що впливають на них. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. Фактори, що визначають стан бюджету. Форми перевищення доходів над видатками: бюджетні резерви, бюджетний надлишок, бюджетний профіцит.

Для засвоєння теми слід звернути увагу перш за все на сутності доходів бюджету. Доходи державного бюджету є фінансовою базою діяльності держави. Склад доходів державного бюджету визначається Бюджетними кодексом України та законами про державний бюджет на відповідний бюджетний рік. Доходи бюджету - усі податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, дарунки, гранти). Залежно від конституційного устрою держави може бути кілька рівнів доходів бюджету - від загальнодержавного до нижчих адміністративно-територіальних угруповань. України згідно з

Конституцією є унітарною державою, і тому доходи бюджету мають два рівні - державний та місцеві.

До місцевих відносять бюджети Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя, обласні, міські, районні, сільські та селищні.

Розглянути джерела формування доходів бюджету які поділяються на внутрішні і зовнішні. Джерелами формування внутрішніх доходів виступають: - створений ВВП; - національне багатство (відображає накопичені матеріальні цінності і розвідані природні ресурси). Використовується тоді, коли не вистачає ВВП чи є певний надлишок природних ресурсів.

Класифікувати доходи згідно бюджетної класифікації: податкові, неподаткові надходження, доходи від власності та підприємницької діяльності, доходи від операцій з капіталом, доходи рентного характеру, інші неподаткові доходи бюджету. Розкрити роль офіційних трансфертів у формуванні доходів окремих бюджетів. Розкрити зміст доходів місцевих бюджетів. Нормативи відрахувань до місцевих бюджетів встановлені Бюджетним кодексом.

Видатки бюджету - кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум. Витрати бюджету - видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу. Розкрити класифікацію видатків (у тому числі кредитування за вирахуванням погашення) бюджету.

Видатки бюджету класифікуються за: 1) функціями, з виконанням яких пов'язані видатки (функціональна класифікація видатків); 2) економічною характеристикою операцій, при проведенні яких здійснюються ці видатки (економічна класифікація видатків); 3) ознакою головного розпорядника бюджетних коштів (відомча класифікація видатків); 4) за бюджетними програмами {програмна класифікація видатків}.

Бюджетний дефіцит є складним явищем, яке не може мати однозначної оцінки. Тому при розгляді цієї теми необхідно визначити види бюджетного дефіциту, його форми, причини виникнення, напрямки дефіцитного фінансування, проаналізувати джерела покриття дефіциту: державні позики, грошова емісія. Грошова емісія може використовуватися тільки в умовах жорсткого контролю за використанням цих грошей. Вона виходить з обмеження відношення бюджетного дефіциту до ВВП на рівні 2—3 %. У разі використання грошової емісії основним чинником дефіциту є напрям призначення цих коштів — в інвестиції чи на поточні витрати.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Закон про Державний бюджет України: зміст, структура та механізм розробки
2. Основні напрямки використання бюджетних коштів
3. Фактори, що впливають на формування видатків державного бюджету України в сучасних умовах
4. Джерела фінансування дефіциту бюджету
5. Програмно-цільовий метод формування бюджету
6. Роль державного бюджету в фінансовому забезпеченні економічного й соціального розвитку України

Основна література: 1-10, 12, 15, 17-26, 31, 33, 38, 41, 50, 53, 55, 56, 59, 63

Додаткова література: 1, 2, 4, 7, 9, 11, 16-20, 23, 25, 29,30

Питання для самоконтролю:

1. Бюджетний дефіцит
2. Бюджетна програма
3. Бюджетне асигнування
4. Бюджетне зобов'язання
5. Бюджетне призначення
6. Які видатки належать до витрат бюджету?
7. Які кошти належать до власних надходжень бюджетних установ
8. Державні капітальні вкладення
9. Що включає паспорт бюджетної програми
10. Складові загального та спеціального фондів бюджету

САМОСТІЙНА РОБОТА № 9

ТЕМА: «Місцеві бюджети України»

Методичні вказівки до вивчення теми

Важливою проблемою державних фінансів є ефективна організація відносин у середині бюджетної системи, а саме між Державним бюджетом та бюджетами місцевого самоврядування.

При вивченні теми необхідно визначити мету регулювання міжбюджетних відносин, способи розмежування доходів між бюджетами, сутність бюджетного регулювання, методи бюджетного регулювання.

Сутність фінансового вирівнювання. Розкрити принципи фінансового вирівнювання. Опрацювати формулу розподілу міжбюджетних трансфертів щодо розрахунку обсягу видатків на охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Проблеми становлення місцевих фінансів в Україні
2. Напрями реформування місцевого оподаткування в Україні
3. Розвиток системи місцевих запозичень
4. Розмежування видів видатків між місцевими бюджетами
5. Соціальна спрямованість видаткової частини місцевих бюджетів
6. Фінансування витрат місцевого господарювання
7. Фінансування адміністративного апарату місцевих органів влади

Основна література: 1-10, 12, 15, 17-26, 31, 33, 38, 41, 50, 53, 55, 56, 59, 63

Додаткова література: 1, 2, 4, 7, 9, 11, 16-20, 23, 25, 29,30

Питання для самоконтролю:

1. Бюджети місцевого самоврядування
2. Міжбюджетні трансферти
3. Місцеве запозичення
4. Місцеві бюджети
5. Місцевий борг
6. Субвенція
7. Базова дотація
8. Реверсна дотація
9. Джерела доходів місцевих бюджетів
10. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості

САМОСТІЙНА РОБОТА № 10

ТЕМА: «Фонди фінансових ресурсів цільового призначення»

Методичні вказівки до вивчення теми

Матеріальною основою публічних фінансів є публічні фонди грошових коштів: фонди грошових коштів держави; фонди грошових коштів місцевого самоврядування; фонди грошових коштів, за рахунок яких задовольняються суспільні інтереси, визнані державою або органами місцевого самоврядування, незалежно від форми власності цих фондів. Публічні доходи – це врегульовані нормами фінансового права доходи до грошових фондів суб'єктів публічної влади, що спрямовуються останніми на реалізацію завдань і функцій держави, органів місцевого самоврядування й на задоволення публічного інтересу.

Під публічним фондом слід розуміти грошовий фонд, порядок формування й використання якого регулюється нормами актів суб'єктів публічної влади й кошти якого спрямовуються на задоволення публічного інтересу. Як публічні треба розглядати бюджетні цільові фонди, які є у складі як Держбюджету України, так і місцевих бюджетів. В Україні цільові бюджетні фонди створюються відповідно до законодавства у складі бюджету за рахунок коштів цільового призначення. Джерела їх формування визначаються окремо щодо кожного з фондів. До публічних фондів зараховуються кошти, що надходять у виді: а) обов'язкових платежів; б) платежів, що мають приватноправовий характер; в) добровільних надходжень і г) трансфертів у випадках, передбачених чинним законодавством.

Публічні фінанси пов'язані лише з частиною централізованих і децентралізованих фондів, а саме тих з них, які можна охарактеризувати як фонди публічні.

Важливим для розуміння економічної природи сучасних публічних фондів грошових коштів є їх розподіл на два типи: солідарні та накопичувальні.

Державні цільові фонди - це сукупність фондів грошових коштів, які знаходяться в розпорядженні центральних та місцевих органів влади. Такі фонди мають цільове призначення, яке втілюється як у чітко визначених джерелах їх утворення, так і в напрямках можливого використання коштів.

В Україні до складу публічних фондів належать бюджетні та позабюджетні фонди коштів, які мають різну правову природу, проте обидва різновиди фондів можна представити як відокремлену сукупність грошових коштів, що знаходяться у власності держави або територіальних громад як особлива форма мобілізації, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фінансів.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Роль цільових фондів у забезпеченні суспільних потреб.
2. Пенсійна реформа в Україні
3. Принципи функціонування публічних фондів в Україні
4. Структура і завдання Пенсійного фонду України
5. Структура і завдання Фонду соціального страхування України
6. Структура і завдання Фонду загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття

Основна література: 1-10, 12, 15, 17-26, 31, 33, 38, 41, 50, 53, 55, 56, 59, 63

Додаткова література: 1, 2, 4, 7, 9, 11, 16-20, 23, 25, 29,30

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте поняття фонд фінансових ресурсів цільового призначення
2. Види державних цільових фондів
3. Види недержавних цільових фондів
4. Пенсійний фонд України

5. Фонд соціального страхування України
6. Фонд загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття

САМОСТІЙНА РОБОТА № 11

ТЕМА: «Державний кредит і державний борг»

Методичні вказівки до вивчення теми

Державний кредит – це врегульована нормами фінансового права діяльність держави, спрямована на отримання в кредит, тобто у позику, грошей від юридичних осіб і громадян, а також інших держав на умовах зворотності, строковості, платності і добровільності.

Опрацьовуючи тему, студентам варто виходити з того, що правові відносини, які регулюють механізм державного кредиту, мають складний, багатоплановий характер. Це спричиняє комплексний характер цього інституту.

З'ясувати зміст державного кредиту студенти зможуть через аналіз його характерних ознак, а саме: 1) державний кредит має добровільний і договірний характер; 2) позичальником виступає держава, кредиторами – юридичні і фізичні особи; 3) коштами забезпечення державних позик є все державне майно; 4) має поворотний, платний, терміновий характер; 5) кошти, виручені за рахунок державного кредиту, спрямовуються на мінімізацію бюджетного дефіциту; 6) застосовується шляхом розміщення державних цінних паперів. Ряд ознак державного кредиту, такі як платність, зворотність, терміновість, схожі з рисами банківського кредитування, хоча, безумовно, наповнені іншим змістом. Тому студентам потрібно розглянути відмінності між банківським і державним кредитом.

Для більш чіткого розуміння сутності державного кредиту необхідно також відмежувати його від податкових платежів. Правову природу державного кредиту характеризують, з-поміж іншого, його функції, серед яких розрізняють регулюючу, фіскальну, розподільну та контрольну.

Студентам потрібно розглянути фінансово-правові відносини в галузі державного кредиту. Останні складаються з приводу формування, функціонування і погашення державного внутрішнього боргу, які виникають у процесі фінансової діяльності держави з акумуляції тимчасово вільних коштів юридичних і фізичних осіб. Об'єктом цих правовідносин є грошові ресурси, що переходять державі у формі внутрішніх державних позик і становлять державний борг. Суб'єктний склад правовідносин з приводу державного кредиту досить різноманітний. З одного боку, це держава або уповноважені органи. Слід звернути увагу, що в такому випадку саме держава (а не уповноважені нею органи) є суб'єктом відносин.

Використання державою інституту державного боргу як інструмента перерозподільної політики, стимулювання зростання сукупного суспільного продукту вимагає вироблення відповідної стратегії управління державним боргом. Управління державним внутрішнім боргом здійснюється Міністерством фінансів України в порядку, узгодженому з НБУ, а контроль щодо створення та погашення державного внутрішнього боргу здійснюється Рахунковою палатою України.

Студенти повинні знати зміст методів управління державним боргом, які є найпоширенішими у світовій практиці. До них відносяться: консолідація, конверсія, уніфікація, рефінансування, анулювання, новація, відстрочення погашення позики. Основною формою державної заборгованості є державні цінні папери.

Студентам потрібно з'ясувати особливості облігацій (облігацій внутрішніх державних позик, облігацій зовнішніх державних позик, цільових облігацій внутрішніх державних позик України) та державних казначейських зобов'язань, знати їх види.

Для вивчення цієї теми студенти повинні самостійно опрацювати такі питання:

1. Функції державного кредиту

2. Ефективність державних кредитних операцій
3. Розвиток міжнародного й умовного державного кредиту
4. Державні позики, їх види
5. Теорія і практика використання державних гарантій в умовах ринкової економіки
6. Управління внутрішнім державним боргом в Україні: основні принципи та методи

Основна література: 2-4, 9, 12, 13, 16-19, 21, 22, 30, 32, 43

Додаткова література: 13, 5, 9, 13, 15, 25

Питання для самоконтролю:

1. Зміст категорії державний кредит
2. Державні запозичення
3. Основні форми державного кредиту
4. Державний борг
5. Внутрішній державний борг
6. Зовнішній державний борг
7. Основні способи коригування боргової політики
8. Дайте визначення поняття конверсія
9. Дайте визначення поняття консолідація
10. Перелічіть операції, що належать до обслуговування державного боргу
11. Зміст категорії державні гарантії
12. Умови надання державних гарантій
13. Розкрийте зміст категорії граничний обсяг державного боргу

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-XII// Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2801-12>.
5. Закон України «Про відкритість використання публічних коштів» від 11.02.2015 р. № 183–VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.
6. Закон України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 09.07.03р. № 1058-15// Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1058-15>.
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
8. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 № 1533-II - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>
9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997р. № 280/97-ВР// Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
10. Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
11. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010р. № 2464-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
12. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 № 2939-XII// Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
13. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

14. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» //Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/4452-17>
15. Указ Президента України «Про Положення про Державну фінансову інспекцію України : від 23.04.2011 № 499/2011 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>
16. Указ Президента України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг» від 23.11. 2011 року 1070/2011 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>
17. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» від 8 лютого 2017 р. №142-р / Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – URL: <https://minfin.gov.ua/news/view/kabmin-ukhvalyv-stratehiiu-upravlinnia-derzhavnymu-finansamy-na--roky?category=bjudzhet>
18. Розпорядження КМУ «Концепція застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі». від 14.09.2002 р. № 538. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80>
19. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017—2020 роки» від 08.02.2017 № 142-р // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80>
20. Постанова Верховної Ради України «Про структуру бюджетної класифікації» від 12.07.1996р. № 327/96-ВР // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=327%2F96-%E2%F0>.
21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку адміністрування єдиного веб-порталу використання публічних коштів» від 14.09.2015 р. № 694 // Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України – URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248479611>
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України» від 15.04.2015 № 215 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>
23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Положення про Міністерство фінансів України» від 20.08.2014 № 375 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>
24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Положення про Державну фіскальну службу України» від 21.05.2014 № 236 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

25. Наказ Міністерства фінансів України «Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання» від 29.12.2002 р. № 1098. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0047-03>
26. Наказ Міністерства фінансів України «Правила складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів, квартального та річного звітів про їх виконання, здійснення моніторингу та аналізу виконання бюджетних програм, оцінки ефективності бюджетних програм» від 09.07.2010 р. № 679. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0047-03>
27. Бардаш С. В. Поняття і склад публічних фінансів як об'єкта державного фінансового аудиту / Бардаш С. В., Баранюк Ю. Р. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 6, ч.І. – 2016. – С.34-37.
28. Безгуба М. О. Фінансовий механізм державного регулювання економіки / М. О. Безгуба // Економічний вісник університету. - 2016. - Вип. 28(1). - С. 158-165. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2016_28\(1\)__22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2016_28(1)__22).
29. Березовська С. В. Публічні фінанси: поняття та суть / Березовська С. В. // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.) / відп. за вип. В. М. Дрьомін; НУ «ОЮА». Півд. регіон. центр НАПрН України. - Одеса : Фенікс, 2013. - Т. 2. - С.110—112.
30. Білінський Д.О. Публічні фонди грошових коштів в умовах децентралізації фінансової системи України: правовий аналіз /Білінський Д.О.// Право і суспільство. — 2016. — №3. — С.137—141.
31. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
32. Василик О. Д. Державні фінанси України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
33. Василик О. Д. Бюджетна система України / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 542 с.
34. Вдовенко С.М., Шульга Ю.В. Проблеми та перспективи формування сучасної системи публічних фінансів в Україні / С.М. Вдовенко, Ю.В. Шульга // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія «Фінанси. Банківська справа». – 2012. – № 2 (14). – С. 166–170.
35. Волосович С. Державні цільові фонди в системі публічних фінансів / С. Волосович // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2016. - № 4. - С. 129–137. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2016_4_11.
36. Гаврилюк Р. Конституція держави і публічні фінанси: проблеми теорії / Р. Гаврилюк // Право України. – 2006. – № 12. – С. 15–19.

37. Головенко О. Теоретичні засади застосування категорії «публічні фінанси» у фінансовому праві /Олег Головенко// Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - №3. – С.73-78.
38. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с.
https://library.krok.edu.ua/media/library/category/pidruchniki/grushko_0002.pdf
39. Дамірчись М. І. Формування доходів місцевих бюджетів як об'єкту публічної фінансової діяльності / М. І. Дамірчись // Митна справа. - 2014. - № 4(2). - С. 190-194. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/MS_2014_4\(2\)__35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/MS_2014_4(2)__35).
40. Дегтяр А. О. Публічні фінанси : навч. посібн. / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко, О. С. Лесная. Х. : С. А. М., 2011. – 512 с.
41. Длугопольський О. В. Суспільний сектор економіки і публічні фінанси в епоху глобальних трансформацій: монографія. Тернопіль: Екон. думка: ТНЕУ, 2011. 632 с.
42. Карлін М.І. Місцеві платежі в системі публічних фінансів України / М.І. Карлін // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2015. – Вип. 28. – 163 с.
43. Клімова С. М. Технологія управління публічними фінансами / С. М. Клімова. // Державне будівництво. - 2008. - № 2. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2008_2_4.
44. Клімова С.М. Реформування публічних фінансів України на шляху розбудови правової держави /С. М. Клімова// Актуальні проблеми державного управління. – 2009. — №2(36). — С.349—359.
45. Клімова С. М. Суб'єкти реалізації державної фінансової політики /С.М. Клімова //Науково-інформаційний журнал «Статистика України». – 2010. – №1. – С. 98–103.
46. Клімова С.М. Реформування органів, що управляють публічними фінансами в контексті децентралізації влади в країні /С.М. Клімова // Місьцеве самоврядування – основа сталого розвитку України : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 16 травня 2014 р.) : у 2 т. / за наук. ред. Ю.В. Ковбасюка, К.О. Ващенко, С.В. Загороднюка. – К.: НАДУ, 2014. – Т. 2. – С. 283–286.
47. Клімова С.М. Інструментальна концепція законодавства про публічні фінанси /Світлана Клімова// Підприємництво, господарство і право. – 2016. - №8. – С.110-114.
48. Клімова С.М. Адміністрування як правова форма управління у сфері публічних фінансів /Клімова С.М.// Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 5. Том 2. - 2016. – С.52-55.
49. Клімова С.М. Види нормативних актів управління у сфері публічних фінансів /Світлана Клімова// Підприємництво, господарство і право. – 2016. -№11. — С.126—130.

50. Ковалів І. Р. Проблеми та напрями вдосконалення системи управління державними фінансами / І. Р. Ковалів // Наукові праці НДФІ. - 2017. - Вип. 2. - С. 42-52. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2017_2_4.
51. Корецька С.О. Аналіз категоріального апарату публічних фінансів / С.О. Корецька // Інвестиції, практика та досвід. – 2011. – № 19. – С. 25–27.
52. Куценко Т.Ф. Публічні фінанси в Україні: зміст та структура з урахуванням сучасних тенденцій розвитку /Т. Ф. Куценко// Економіка та держава. – 2016. - №6. – С.62-66.
53. Лукашев О.А. Проблеми публічно-правової природи фінансів /О.А.Лукашев// Юридична наука і практика. – 2011. – № 1. – С. 84–88.
54. Нечаєва І.А. Аналіз формування та витрачання публічних фондів грошових коштів в умовах бюджетної децентралізації /І. А. Нечаєва // Ефективна економіка. — 2017. — №2. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5429>
55. Нечай А.А. Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків : [монографія] /А.А. Нечай. – Чернівці: «Рута», 2004. – 264 с.
56. Опарін В. М. Бюджетна система : навч.-метод. посібн. / В. М. Опарін, В.І.Малько, С. Я. Кондратюк. – К. : КНЕУ, 2000. – 186 с.
57. Опарін В. М. Домінанти та пріоритети фінансового вирівнювання в Україні /В.М.Опарін// Фінанси України – 2015 - № 6 - С. 29–43.
58. Опарін В.М. Українська класична школа публічних фінансів /В.М. Опарін, В.М.Федосов, П.І.Юхименко// Фінанси України. – 2015. - №10. – С.7-31.
59. Опарін В.М. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація / В.М. Опарін, В.М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. - 2017. - № 2. - С. 110-128. URL: http://finukr.org.ua/docs/FU_17_02_110_uk.pdf
60. Пришва Н.Ю. Публічні доходи: поняття та особливості правового регулювання : [монографія] / Н.Ю. Пришва. – К. : КНТ, 2008. – 200 с.
61. Пришва Н. Ю. Публічні доходи як фінансово-правова категорія / Н. Ю. Пришва // Проблеми законності. - 2010. - Вип. 111. - С. 146-153. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2010_111_20.
62. Розпутенко І. В. Публічні фінанси : навч. посіб. до дисципліни «Публічні фінанси» / І. В. Розпутенко. - К. : НАДУ, 2008. - 48 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/0c00ea90-0517-4e18-a873-8cbbb72eee16.pdf
63. Суспільні фінанси України : навч. посібн. / за ред. М. І. Карліна. – Луцьк : РВВ «Вежа» ВНУ ім. Л. Українки, 2008. – 260 с.

64. Ткачук І. Г. Державні фінанси : підручник / І. Г. Ткачук. - Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2015. - 510 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk800673.pdf>
65. Томчук В. В. Державні цільові фонди в Україні: стан і перспективи розвитку [Електронний ресурс] / В. В. Томчук, О. М. Шарубова. – URL: <http://intkonf.org/kandekonntomchuk-vv-sharubova-om-derzhavni-tsilovi-fondi-v-ukrayini-stan-iperspektivi-rozvitku/>.
66. Тропіна В. Б. До питання про публічні фінанси /В.Б.Тропіна// Фінанси України. — 2009. — № 12. — С.28–34.
67. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І.С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І.С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7066/1/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8.pdf>
68. Фокша Л.В. Публічні фонди: поняття, ознаки та правова природа / Л.В. Фокша // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – № 10-1. – С.162–164.
69. Хомутенко А. В. Прагматика та семантика термінів фінансової науки «суспільні фінанси», «публічні фінанси» та «державні фінанси» /А.В.Хомутенко // Фінанси України. - 2017. - № 1. - С. 111-126. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2017_1_9.
70. Шляхтич В.В. Публічні грошові фонди: їх місце у фінансово-правових відносинах /Шляхтич В.В.// Право і суспільство. — 2017. — №1(частина 2). — С.189—192.
71. Шолкова Т. Б. Теоретичний погляд на поняття «публічні централізовані фонди коштів місцевого самоврядування» та «публічні децентралізовані фонди коштів місцевого самоврядування» у сфері фінансового права / Т. Б. Шолкова // Право і суспільство. - 2014. - № 6.1(2). - С. 261-266. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_6.

Додаткова література

1. Бабич Т. С. Макрофінансове бюджетування : навч. посіб. / Т. С. Бабич, Т. В. Жибер ; за наук. ред. В. М. Федосова. - К. : КНЕУ, 2011. - 311 с.
2. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посібн. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. – К. : Атіка, 2004. – 368 с.
3. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: вступ до фінансової науки / пер. з нім. С. І. Терещенко та О. О. Терещенка; передм. і наук. ред. В. М. Федосова. Київ: Либідь, 2000. 654 с.
4. Возняк Г. В. Планування та ефективне використання бюджетних ресурсів регіонів як інструменти модернізації управління публічними фінансами / Г. В. Возняк // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2014. - Вип. 10(2). - С. 164-171. – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2014_10\(2\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2014_10(2)_27).
5. Богдан Т. П. Управління державним боргом і макрофінансові ризики в економіці України / Т. П. Богдан // Фінанси України. – 2011. – № 1. – С. 13–22.
6. Бойко С. Публічні фінанси у контексті генези та еволюції понятійно-категоріального апарату фінансової науки / С. Бойко // Економіст. — 2015. — № 10. — С. 31–35.
7. Бойцун Н. Є. Адаптація європейського досвіду управління місцевими фінансами в Україні / Н. Є. Бойцун // Фінанси України. – 2005. – № 5. – С. 6–11.
8. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» — DESPRO. — К.: ТОВ «Софія», 2012. — 128 с.
9. Бюджетний менеджмент : підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 864 с.
10. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник / Л. К. Воронова. – К. : Прецедент ; Моя книга, 2006. – 448 с.
11. Голікова Т.В. Розвиток муніципального корпоративізму в Україні / Інститут економічного прогнозування НАН України. 2002 URL: http://www.google.com.ua/url?url=http://eip.org.ua/docs/EP_02_3_70_uk.pdf
12. Гриневецький С. Деякі проблеми формування ефективної системи публічного управління на місцевому рівні в період децентралізації влади / С. Гриневецький, С. Липовська // Актуальні проблеми державного управління. - 2016. - Вип. 4. - С. 21-25. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2016_4_5.
13. Ієрусалимов В. І. Трансформація фінансової системи України в умовах євроінтеграції / В. І. Ієрусалимов // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2016. – Т. 21, Вип. 4. – С. 180-183.
14. Іванов Ю.Б. Нагальні проблеми формування державної податкової політики в Україні / Ю. Б. Іванов, К. І. Швабій // Фінанси України. - 2017. - № 5. - С. 39-52.
15. Карлін М. І. Державні фінанси України : навч. посібн. / М. І. Карлін. – К. : Знання, 2008. – 348 с.
16. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / О. П. Кириленко. – К. : НІОС, 2000. – 384 с.
17. Клімова С. М. Участь комітетів Верховної Ради України в процесі управління публічними фінансами / С. М. Клімова // Теорія та практика державного управління. - 2011. - Вип. 3. - С. 42-49. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpdu_2011_3_9.
18. Ковалів І. Р. Проблеми та напрями вдосконалення системи управління державними фінансами / І. Р. Ковалів // Наукові праці НДФІ. - 2017. - Вип. 2. - С. 42-52. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2017_2_4.

19. Левицька Є. О. Впровадження програмно-цільового методу формування бюджетів / Є. О. Левицька // *Фінанси України*. – 2004. – № 6. – С. 33–37.
20. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : монографія / І. О. Луніна. – К. : Наукова думка, 2006. – 432 с.
21. Мярковський А. І. Інновації в інформаційному забезпеченні управління державними фінансами / А. І. Мярковський // *Фінанси України*. - 2016. - № 9. - С. 7-28. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2016_9_3.
22. Мельник В. М. Податкова політика України в умовах імплементації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом / В. М. Мельник, Т. В. Кошук // *Фінанси України*. - 2016. - № 7. - С. 7-25. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2016_7_3.
23. Місцеві фінанси : навч. посібн. / Н. І. Власюк, Т. В. Мединська, М. І. Мельник. – К. : Алерта, 2011. – 328 с.
24. Молдаван О.О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ: [монографія] / О.О. Молдаван. – К.: НІСД, 2011. – 380 с.
25. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / кол. авторів [заг. редакція, передмова Ф. О. Ярошенка]. – К. : Зовнішня торгівля; УДУФМТ, 2010. – 592 с.
26. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібн. / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2000. – 240 с.
27. Сунцова С. О. Місцеві фінанси України / С. О. Сунцова. – К. : ТОВ «Центр навчальної літератури», 2010. – 488 с.
28. Федосов В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: монографія / за наук. ред. В. Федосова. Київ: КНЕУ, 2002. 387 с.
29. Шолкова Т. Б. Місцеві бюджети як публічний фонд грошових коштів: теоретичний аспект /Т.Б.Шолкова// *Підприємство, господарство і право* — 2006. — № 4. — С.114–118.
30. Шолкова Т. Б. Публічні централізовані бюджетні цільові фонди місцевого самоврядування України, правовий статус / Т. Б. Шолкова // *Форум права*. - 2014. - №3. - С.437–442. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
31. Шрьодер П. Нове публічне адміністрування, або як досягнути ефективного врядування? / П. Шрьодер. – К. : Вид-во «Заповіт», 2008. – 76 с.

Періодичні видання:

- «Актуальні проблеми економіки»;
- «Баланс-Бюджет»;
- «Вісник. Офіційно про податки»;
- «Економіка України»;
- «Економіка, фінанси, право»;
- «Економіст»;
- «Казна»;
- «Проблеми економіки»;
- «Регіональна економіка»;
- «Світ фінансів»;
- «Сталий розвиток економіки»;
- «Фінанси України».

Internet сайти

1. Офіційний сайт Президента України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.budget.rada.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Урядового порталу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Віртуального університету Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://edu.minfin.gov.ua/Pages/Default.aspx>.
7. Офіційний сайт Академії фінансового управління Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ndfi.minfin.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
9. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
11. Офіційний сайт Журналу «Урядовий кур'єр» . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukurier.gov.ua/>.
12. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
13. Офіційний сайт Львівської національної бібліотеки України ім. В. Стефаника. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua/>.

РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати самостійної роботи оцінюються викладачем згідно з чинною шкалою оцінювання.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів (СРС)	Бали рейтингу	Максимальна кількість балів
<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; • опрацювання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод, обов'язкове посилання на них під час розкриття питань; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній та фінансовій сфері в країні та за її межами; • використання матеріалів періодичної преси; • посилання на опрацьовані джерела при висвітленні питань семінарського заняття; • проведений опис об'єктів; • використані матеріали з практики роботи фінансових органів; • акуратні і змістовні записи в зошиті 	5	
<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з виконанням роботи на найвищій бал не зроблено розкриття двох пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання) 	4	
<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з виконанням роботи на найвищій бал не зроблено розкриття трьох і більше з пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); • робота студента малообґрунтована, неповна; • студент не опрацював законодавчі матеріали, матеріали періодичної преси; • студент не використав опрацьовані матеріали на семінарському занятті; 	3	
<ul style="list-style-type: none"> • робота студента малообґрунтована, неповна; • використані матеріали лише підручника; • студент не використав опрацьовані матеріали на семінарському занятті; 	1-2	
<ul style="list-style-type: none"> • самостійна робота не виконана 	0	